

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ФЕНЦИК О.М. Академічна грамотність здобувачів вищої освіти: сутність та шляхи становлення	230
ФЕНЦИК О.М., ДИЯНИЧ М.М. Науково-дослідницька компетентність майбутніх учителів початкової школи: теоретичні засади	232
ФЕНЧАК Л. М. Формування організаційно-управлінської компетентності майбутніх педагогів початкової освіти	234
ФІЛЕ Г.Ф. Основні поняття та завдання релігійного виховання	236
ФІЛЬО В. В., МОЧАН Т. М. Особливості соціалізації дітей в сім'ї	239
ФУЛЕЙ А.Ю., МАРКО М.М. Використання пальчикового ігротренінгу в дітей дошкільного віку	241
ФУРДЕЛА А. Т., ХОМА О. М. Методи навчання грамоти в першому класі	243
ХИМИНЕЦЬ К.І., ЧЕКАН О.І. Особливості використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі	245
ХОМА О. М., МАКАРА Ж. М. Сучасні підходи до форм читання в початковій школі .	248
ХРИПТА А. М., ТОМАШЕВСЬКА М. О. Педагогічне спілкування як форма міжособистісної взаємодії вчителя та учнів	250
ЦІФРЯК Т.М., ЛІБА О.М. Структура методології освітньої діяльності здобувачів вищої освіти	252
ЧЕКАН О.І. Сучасні тенденції досліджень процесів спілкування в ракурсі лінгвістики, психології, психолінгвістики, педагогіки з позицій різних наукових напрямків	254
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., БРИТВАК Р.М. Реформи в дошкільній освіті Закарпаття (друга половина ХХ століття)	257
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., КОБАЛЬ К.І. Інтернатні заклади Закарпаття (друга половина ХХ століття)	259
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., ЛОКЕС Б.М. Дошкільна освіта Закарпаття (1919-1938 рр.)	262
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ГУЛАН М. Методи і прийоми формування у дошкільнят діалогічного мовлення	265
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КОЗАК Л. Музикотерапія в оздоровленні дітей	267
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ШУБЕРТ М. Технології як засіб розвитку у дітей дошкільного віку інтересу до занять фізичною культурою і спортом	269
ЧУБИРКО К. Я., ЧЕКАН О.І. Сучасні проблеми і тенденції розвитку логопедії як науки	271
ШВАРДАК М.В., ЕРДЕЛІ-ІВАНТО М.Ю. Сутнісна характеристика технології адаптивного управління	275
ШВАРДАК М.В., ЗАВАДСЬКА В.В. Алгоритм реалізації технології антимобінгу в умовах закладу освіти	276
ШВАРДАК М.В., ПОПОВИЧ О.-М.В. Особливості реалізації коучинг-технології в умовах закладу загальної середньої освіти	278
ШЕСТАК А. Ю., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Професійні та особистісні якості сучасного педагога	279
ЩЕРБАН Г.В. Формування системи цінностей студентів у процесі професійного навчання	281

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

АГАПЧУК Б.Ф., КОРОЛОВИЧ О.О. Теоретичні засади професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти України.....	284
---	-----

розв'язування задач, проведення дослідів, навчальні дослідження, професійне моделювання. Крім того, виокремлюють такі основні форми організації навчальної діяльності, що пов'язані з кількісною характеристикою студентів: індивідуальна, фронтальна, групова, парна [3].

Засоби навчальної діяльності – сукупність предметів і явищ, використання яких веде до досягнення поставленої мети. Діяльність учіння здійснюється за допомогою таких засобів: інтелектуальні дії (операції мислення), що лежать в основі пізнавальної та дослідницької функцій навчальної діяльності (аналіз, синтез, узагальнення, класифікація та ін.); це знакові та мовні засоби, у формі яких засвоюється досвід, відрефлексовується та відтворюється індивідуальний досвід; так звані фонові знання, включення до яких нових знань структурує індивідуальний досвід суб'єкта. До засобів навчання відносять допоміжні матеріально-технічні засоби: візуальні (предмети, пристрої, моделі, схеми, графіки, таблиці, фотографії, символи); мультимедійні (телевізійні апарати, кінопроектори, проектори, мультимедійна дошка тощо); засоби, які частково автоматизують процес навчання (програмовані підручники, дидактичні машини, автоматизовані аудиторії тощо).

Проведений аналіз структури діяльності показує, що уточнення складових продуктивної діяльності та методології такої діяльності – напрями подальших досліджень з даної проблеми.

Література

1. Никитин В.А. Организационные типы современной культуры : автореф. дис. д-ра культурологии / В.А. Никитин. – Тольяти; М., 1998. – 49 с.
2. Новиков А.М. Методология / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М. : СИНТЕГ, 2007. – 668 с.
3. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / А.І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
4. Кугай Н.В. Методологія математики: її види, основи та рівні / Н.В. Кугай // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 3. Фізика і математика у вищій і середній школі : Зб. наукових праць. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – № 13. – С. 66-73.

УДК 376.015.31:159.93]:373.2-056.264(043.2)

ЧЕКАН О.І.,
Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОЦЕСІВ СПІЛКУВАННЯ В РАКУРСІ ЛІНГВІСТИКИ, ПСИХОЛОГІЇ, ПСИХОЛІНГВІСТИКИ, ПЕДАГОГІКИ З ПОЗИЦІЙ РІЗНИХ НАУКОВИХ НАПРЯМКІВ

Лінгвістичні доктрини, у яких висловлювались прогресивні ідеї: мови як вияву духовної сили людини В. фон Гумбольта, зв'язку мови і думки О. А. Потєбні, мови як психосоціального знаряддя І. О. Бодуена де Куртене, системності мови й протиставлення мови і мовлення Ф. де Соссюра, хоч і

присвячувались цілком аналізу мови, у неявному вигляді все ж опиралися на певні уявлення про мовлення і спілкування, тому мали суттєвий вплив на розвиток теорії мовленнєвого спілкування.

Суттєвою, з точки зору лінгвопрагматики, є теорія мовленнєвих актів (В. В. Богданов, Д. Вундерліх, Д. Остін, Г. Г. Почепцов, А. А. Романов, Д. Серль, І. П. Сусов, та ін.). Ставлення того, хто говорить до комунікативного факту є одночасно його оцінкою, або активною діяльністю, спрямованою на адресата. Смысл висловлювання розпадається в мовленнєвоактовій моделі на три складові: 1) що говориться (локуція); 2) який поведінковий смысл виражається (іллокуція), що є центральним моментом висловлювання; 3) який отримано ефект або результат мовлення (перлокуція). Мовленнєві акти: висловлення впевненості, вдячності, накази, запитання, спонування, обіцянки, прохання, попередження – це мовленнєве вираження правил, що регулюють соціальні стосунки між учасниками комунікації.

У рамках прагмалінгвістичного підходу до аналізу спілкування виступає й концепція комунікативної ситуації Д. Вундерліха, у якій розмежовуються мовленнєві акти за їх функціями. Особливо інтенсивно вчений досліджує метакомунікативні мовні засоби, функція яких полягає в установленні, підтриманні, розмиканні контакту; дейктичні (вказівні) висловлювання для рекомендування, визначення в просторі, часі; контактоустановлюючі засоби прямого та непрямого передання мовлення, означення окремих аспектів інтенції того, хто говорить [1].

В аспекті етнографії мовлення проведені дослідження залежності мовленнєвої поведінки від етнічних особливостей співбесідників, а також мовленнєвих стратегій, комунікативної форми та функції мовленнєвих засобів у динаміці та структурі комунікативних подій (В. С. Ващенко, В. В. Жайворонок, В. І. Карасик, В. В. Красних, Й. А. Стернін, Д. Хаймз та ін.). Цей напрямок вивчає проблему спілкування у такому ракурсі: які знання повинна мати людина, щоб доречно спілкуватися, знаходячись у певному культурному оточенні певного народу.

Дослідження спілкування в галузі лінгвістичної прагматики мають інтернаціональний характер, винятково багатоаспектні та перспективні, суттєвим внеском у розвиток яких є праці вітчизняних та російських вчених Н. Д. Арутюнової, Ф. С. Бацевича, В. В. Богданова, В. З. Дем'янкова, Г. Г. Почепцова, О. Г. Почепцова, А. А. Романова, Ю. С. Степанова, І. П. Сусова, Н. І. Формановської.

Теоретичні джерела психологічної науки в аналізі проблеми спілкування спираються на категорію діяльності як пояснюючий принцип.

Специфіка педагогічного спілкування виявляється в його спрямованості, яке проявляється не лише у напрямку взаємодії з метою особистісного розвитку учнів, але, що і є основним для педагогічної системи, – на організацію засвоєння навчальних знань і формування на цій основі умінь. На думку І. О. Зимньої, нова якість педагогічного спілкування визначається, насамперед,

тим, що воно реалізує специфічну навчальну функцію, характеризується потрійною направленістю: на саму навчальну взаємодію, на актуальний стан та перспективи розвитку учнів і на предмет засвоєння [1].

Характеризуючи одиниці педагогічного спілкування, І. О. Зимня розмежовує поняття педагогічної одиниці спілкування та комунікативної одиниці й підкреслює, що педагогічні завдання пояснення, систематизації, організації способів дій є пов'язаними із засвоєнням учнями навчального матеріалу, а комунікативні завдання пов'язані з вибором найбільш ефективних засобів здійснення впливу на учнів, із чим постає питання реалізації обох завдань через мовленнєві дії [1].

За визначенням М. І. Лісіної, комунікативне завдання є тією метою, на досягнення якої в певних умовах спрямовані різноманітні дії, здійснювані в процесі спілкування. Також автор виділяє групи комунікативних завдань, з позицій того, хто говорить: 1) передача повідомлення; 2) запит інформації; 3) спонукання до дії; 4) вираження ставлення до вербальної чи невербальної дії партнера комунікації. Кожна з груп комунікативних завдань здійснюється численними мовленнєвими діями, які становлять собою реалізацію більш конкретних завдань [2].

У дослідженні А. К. Маркової, що розглядає спілкування як засіб та мету навчання, особлива увага звертається на необхідність через поетапні дії реалізації комунікативних завдань у ході педагогічного спілкування навчити учня на першому етапі оволодіння спілкуванням ясно, точно висловлювати свою думку, на другому етапі – впливати на партнера спілкування, доводити та аргументувати [3].

Отже, педагогічне спілкування, з представленістю в ньому одночасно трьох аспектів – комунікативного, інтерактивного, перцептивного, це форма навчальної взаємодії, співробітництва педагога та учнів із широкою представленістю вербальних, зображувальних, кінетичних, символічних засобів.

Література

1. Зимня И. А. Смысловое восприятие речевого сообщения / И. А. Зимня // Смысловое восприятие речевого сообщения / под ред. Т. М. Дридзе, А. А. Леонтьева. – М., 1976. – С. 5–33.
2. Лисина М. И. Общение, личность и психика ребенка / М. И. Лисина ; под ред. А. Г. Рузской. – 2-е изд. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т ; Воронеж : НПО “МОДЭК”, 2001. – 384 с.
3. Маркова А. К. Психология усвоения языка как средства общения / А. К. Маркова. – М. : Педагогика, 1974. – 240 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>